

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

ГРЕЧАНЮК СЕРГІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ

УДК 343.829

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОЇ
ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ДЕРЖАВНИМИ ТА НЕУРЯДОВИМИ
ІНСТИТУЦІЯМИ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

Ірпінь – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті державної податкової служби України,
Державна податкова служба України

Науковий консультант – доктор юридичних наук, професор,

Заслужений юрист України

ПЕТКОВ Валерій Петрович

Харківський національний університет внутрішніх справ, МВС
України,

проректор – начальник Кіровоградського юридичного
інституту

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

КАЛАЯНОВ Дмитро Петрович

Одеський національний морський університет,

МОНмолодьспорт України,

завідувач кафедри кримінального та адміністративного права

доктор юридичних наук, професор

КОЛПАКОВ Валерій Костянтинович

Юридичний інститут Національного авіаційного університету,

МОНмолодьспорт України,

завідувач кафедри конституційного і адміністративного права

доктор юридичних наук, професор

ПРОЦЕНКО Тарас Олександрович

Державний науково-дослідний інститут Міністерства

внутрішніх справ України,

перший заступник начальника

Захист відбудеться „21” жовтня 2011 р. о 9-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 в Національному університеті державної податкової служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету державної податкової служби України за адресою: вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

Автореферат розісланий „15” вересня 2011 р.

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У складних економічних та соціальних умовах, у яких нині перебуває Україна, особливо важливими постають питання протистояння найнебезпечнішому негативному соціальному явищу – злочинності. Ефективна діяльність в цій царині можлива тільки за умови використання можливостей, сил та засобів усіх правоохоронних органів. Тому важливим, своєчасним та актуальним завданням є розробка нового, науково обґрунтованого механізму взаємодії правоохоронних органів, формування сучасної правової основи, а також запровадження нових форм та напрямків спільної діяльності.

У процесі реформування системи центральних органів виконавчої влади, започаткованого Указом Президента України № 1085/2010, у наслідок реорганізації Державного департаменту України з питань виконання покарань була утворена Державна пенітенціарна служба України (далі – ДПтС України). Функціонування системи її органів та установ є частиною державного правоохоронного механізму. Саме на діяльність означених органів та установ покладається важливе завдання з реалізації кримінально-виконавчої політики держави. Взаємодія органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями є одночасно потребою і вимогою для можливості повноцінної діяльності у сфері виконання кримінальних покарань.

Нині, незважаючи на безумовне визнання з боку практичних працівників, державних діячів, представників громадськості актуальності активізації залучення до процесу виконання кримінальних покарань державних та неурядових інституцій, даний процес не знайшов належного відображення в нормативно-правових актах, і через це практика організації взаємодії є малоефективною.

Аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених, які розглядали різні аспекти діяльності, пов'язаної з процесом виконання кримінальних покарань, взаємодії та координації різних правоохоронних органів, засвідчує, що питанням взаємодії як складової управлінської діяльності приділялася достатня увага. Натомість, у наукових роботах, присвячених організації виконання кримінальних покарань, взаємодія розглядається крізь призму залучення громадськості до даного процесу, зовсім не приділяючи управлінським аспектам цього процесу, а в роботах, присвячених взаємодії правоохоронних органів, питання спільної діяльності органів та установ ДПтС України взагалі не досліджувалися. Таким чином, слід відзначити відсутність в адміністративно-правовій науці комплексного підходу до розробки проблем взаємодії органів та установ ДПтС України з публічними інституціями. За таких умов виникла об'єктивна потреба в поглиблених наукових дослідженнях організаційно-правового

забезпечення взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

Вагомий науковий внесок у розробку різних аспектів державного управління, адміністративного права та процесу, а також адміністративної діяльності зробили відомі вчені-юристи: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.В. Баулін, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, В.Т. Білоус, І.Л. Бородін, І.С. Гриценко, І.П. Голосніченко, Є.О. Дідоренко, Є.В. Додін, Р.А. Калюжний, С.В. Ківалов, Ю.М. Козлов, В.К. Колпаков, Я.Ю. Кондратьєв, В.В. Копейчиков, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янець, П.П. Михайленко, Н.Р. Нижник, О.І. Остапенко, В.І. Олефір, І.М. Пахомов, М.П. Стрельбицький, В.П. Цветков, В.І. Шакур, В.О. Шамрай, Ю.С. Шемшученко, В.К. Шкарупа та інші. Наукові напрацювання цих вчених стали теоретичною основою для формування комплексного уявлення про взаємодію різних органів державного управління, а використання розроблених цими вченими наукових постулатів науки адміністративного права, дозволило проводити дослідження проблем взаємодії на науково правильних та об'єктивно обґрунтованих засадах.

Зважаючи на специфічну природу системи органів та установ ДПтС України, в дослідженні нами ґрунтовно були опрацьовані фундаментальні наукові дослідження з кримінально-виконавчого права, а також комплексу пенітенціарних наук. Слід відзначити наукові роботи: С.С. Алексєєва, Ю.М. Антоняна, Г.П. Байдакова, Л.В. Багрій-Шахматова, Ю.В. Бауліна, І.Г. Богатирьова, О.В. Беци, М.Г. Вербенського, Р.М. Гури, О.М. Джужи, А.П. Закалюка, В.М. Дрьоміна, М.Й. Коржанського, В.О. Корчинського, О.М. Костенка, О.Г. Колба, Є.Д. Лук'янчикова, В.А. Львовичкіна, М.П. Мелентьєва, М.І. Мельника, В.О. Меркулової, А.А. Музики, В.І. Осадчого, В.П. Петкова, Г.О. Радова, О.Л. Ременсона, В.М. Синьова, А.Х. Степанюка, В.Я. Тація, В.П. Тихого, В.М. Трубникова, С.Я. Фаренюка, В.І. Шакуна, І.В. Шмарова та інших.

Наукове та практичне значення для розгляду діяльності ДПтС України як правоохоронної структури та її взаємодії мають праці вчених, які займалися проблемами правоохоронної діяльності: Б.І. Бараненка, В.Т. Білоуса, Й.І. Горінецького, С.В. Краснокутського, А.М. Кучук, К.Б. Левченко, О.В. Негодченка, П.В. Онопенка, В.П. Петкова, Т.О. Проценка, Т.О. Пікулі, О.П. Рябченко, І.А. Сердюка, О.В. Тюріна, В.Г. Фатхутдінова та інших.

Визначення теоретичних засад взаємодії її принципів, форм та стадій з позицій управління було здійснено за допомогою аналізу наукових праць в галузі менеджменту та управління різними правоохоронними органами. Це, зокрема, роботи: В.М. Анисімова, О.О. Бандурки, О.М. Бандурки, І.П. Голосніченка, В.О. Заросила, О.І. Коваленка, В.В. Конопльова, Я.Ю. Кондратьєва, Ю.Ф. Кравченка, А.М. Ключєва, Н.П. Матюхіної,

Т.О. Мацелик, М.І. Немченка, О.І. Остапенко, В.П. Петкова, С.В. Петкова, В.М. Плішкіна, Д.В. Приймаченка, С.В. Присяжного, Д.В.Слинька, В.Д. Суценка, О.Г. Фролової та інших.

Питанням взаємодії та координації різних правоохоронних органів були присвячені роботи таких учених, як: О.М. Бандурки, В.Т. Білоуса, О.О. Волобуєвої, Д.Г. Заброди, Д.П. Калаянова, В.К. Колпакова, В.А. Круглова, В.В. Лисенка, В.О. Маляррової, Т.Є. Мироненко, Ю.С. Назара, І.В. Озерського, І.Л. Олійник, Ю.І. Пивовара, С.В. Продайко, В.П. Сапальова, О.В. Старченко, К.В. Степаненко, В.Ф. Усенка, В.М. Фесюніна, Л.О. Фещенко, П.В. Цимбала, В.О. Шамрая, І.Р. Шинкаренко та інших.

Окремі питання організаційно-правового забезпечення функціонування та управління установ та органів виконання покарань у своїх роботах розглядали науковці колишнього Радянського Союзу, Російської Федерації та незалежної України: А.А. Аксенов, Р.В. Алієв, Є.Ю. Бараш, О.Г. Боднарчук, В.М. Бризгалов, М.Г. Вербенський, А.О. Галай, О.Г. Гамалій, В.В. Дедюхін, С.В. Зливко, Ф.Г. Канцарін, В.Т. Коломієць, Ф.Т. Кузнецов, М.П. Мелентьєв, М.В. Мендель, М.І. Немченко, В.П. Петков, П.Є. Подимов, В.В. Промогайбенко, Г.О. Радов, М.М. Ребкало, В.І. Сєров, Є.Ю. Соболев, І.В. Шмаров, Д.В. Ягунов. Саме в роботах зазначених авторів фрагментарно розглядаються питання взаємодії установ та органів виконання покарань з державними та неурядовими інституціями. А тому їхній ґрунтовний аналіз має особливе важливе значення для дослідження теоретичних та практичних аспектів спільної діяльності установ та органів ДПтС України з державними органами та неурядовими організаціями.

Удосконалення нормативно-правової основи діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України), що обумовлено необхідністю розвитку, подальшої демократизації, відкритості для громадськості, досягнення рівня міжнародних стандартів пенітенціарної сфери є важливою складовою частиною провадження реформи кримінальної юстиції в Україні, а також правової реформи. Реформування кримінально-виконавчої служби України і приведення її до світових стандартів повинно ґрунтуватися винятково на засадах науковості, а тому постає питання про здійснення глибокого аналізу проблем взаємодії установ та органів ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, вироблення рекомендацій щодо удосконалення цього процесу й оптимізації його нормативно-правового регулювання, що обумовлює актуальність цього дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дослідження безпосередньо пов'язана із виконанням завдань Указу Президента України від 8 квітня 2008 року № 311/2008 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» та Концепції реформування кримінальної юстиції України і Концепції реформування

Державної кримінально-виконавчої служби України (схвалена Указом Президента України від 25 квітня 2008 року № 401/2008), а також Указу Президента України від 27 жовтня 2009 року № 870/2009 «Про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 вересня 2009 року «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції». Тема дисертації затверджена Вченою Радою Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка від 30 грудня 2009 року (Протокол № 5). Уточнена та перезатверджена Вченою Радою Національного університету ДПС України від 22 грудня 2010 року (протокол №4). Вона розглянута координаційним бюро відповідного відділення Академії правових наук України і має позитивний відгук щодо актуальності, коректності формулювання та доцільності дослідження у вигляді дисертації за спеціальністю 12.00.07.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розроблення теоретичних адміністративно-правових засад та практичних механізмів організації взаємодії установ та органів ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, формування на цій основі науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій теоретико-методологічного, організаційно-правового та управлінського характеру, спрямованих на підвищення ефективності взаємодії означених суб'єктів.

Досягнення цієї мети реалізовувалось через постановку і вирішення наступних завдань:

- розробити концептуальні основи теорії взаємодії в управлінні правоохоронними органами;
- дати характеристику організації взаємодії як виду управлінської технології в контексті управлінської діяльності спеціальних органів та установ виконання покарань;
- визначити поняття та розкрити сутність, а також проаналізувати правове регулювання засад взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями;
- узагальнити зарубіжний досвід організації взаємодії органів та установ виконання покарань з інституціями держави та громадянського суспільства;
- охарактеризувати процедуру взаємодії (принципи та стадії, а також види, рівні та форми) органів та установ ДПтС України з публічними інституціями;
- розкрити управлінські та правові засади внутрішньоструктурної взаємодії ДКВС України, також взаємодії підрозділів установ виконання покарань між собою;
- оцінити крізь призму організаційних відносин практику взаємодії органів та установ ДПтС України з правоохоронними органами та іншими державними органами, які не відносяться до правоохоронних;

- проаналізувати сучасний стан та особливості організації взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями;
- підготувати пропозиції та рекомендації теоретичного та практичного значення, спрямовані на підвищення належного організаційно-правового забезпечення взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері організації і здійснення взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

Предметом дослідження є теорія та практика взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

Методи дослідження. Методологічну основу становлять положення та висновки загальної теорії пізнання. У дисертації використано праці з проблем філософії, пенітенціарії, теорії держави та права, теорії управління, менеджменту, адміністративного права та процесу, адміністративної діяльності кримінології, кримінального, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого права.

Організація взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями розглядається у взаємозв'язку теорії і практики, що в результаті відповідає вимогам до сучасних комплексних та новітніх наукових досліджень.

З урахуванням комплексного підходу до проведення дослідження у роботі були використані такі методи: формально-догматичний, історичний, системний, соціологічний, порівняльно-правовий, статистичний, системно-структурний аналіз.

За допомогою історичного методу було з'ясовано становлення концептуальних положень взаємодії як однієї із функцій управлінської науки, а також окремих кримінально-виконавчих явищ, які стосуються питань налагодження співпраці з інститутами держави та громадянського суспільства (підрозділи 1.1., 1.2, 1.3., 2.1).

Формально-догматичний метод став основою для дослідження концептуальних засад, а також процедури взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, наукового опрацювання нормативно-правових актів, формування визначень в цій царині і розкриття їхньої сутності (підрозділи 1.1., 1.3., 2.1., 3.1., 3.2., 3.3).

Використання соціологічних та статистичних методів дало можливість сформулювати комплексне, об'єктивне та реальне уявлення про існуючий стан функціонування системи органів та установ ДПтС України, проаналізувати правозастосовну практику та з'ясувати позиції персоналу ДКВС України (підрозділи 4.1., 4.2., 4.3., 5.1., 5.2.).

Усього автором дисертації було проанкетовано 815 практичних працівників ДКВС України. Результати проведеного опитування стали додатковими аргументами при

обґрунтуванні окремих положень організації взаємодії.

Метод порівняльного аналізу дав можливість співставити положення організації взаємодії установ виконання покарань та різних інституцій у нормативних актах та практиці окремих зарубіжних держав (підрозділ 2.3).

Методи системного та системно-структурного аналізу дозволили проаналізувати вихідні дані, окреслити коло досліджуваних проблем та виробити пропозиції щодо їхнього вирішення, а також дослідити діяльність органів та установ ДПтС України та їхню взаємодію, зокрема, як складової частини державного управління (підрозділи 1.2., 1.3., 2.2.).

Під час дослідження були застосовані й інші методи пізнання.

Емпіричну базу дослідження, крім узагальнень результатів опитування персоналу ДКВС України, також становлять дані офіційної статистики, відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти, інші матеріали правоохоронних органів, які безпосередньо або опосередковано торкалися специфіки об'єкта та предмета цієї роботи.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням проблем взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями в адміністративно-правовому аспекті. У результаті проведеного дослідження зроблено ряд концептуальних висновків, висунуто та обґрунтовано низку нових, наукових важливих для юридичної практики положень. Основні з них такі:

уперше:

- розроблені вихідні засади теорії та адміністративно-правового механізму практичної реалізації взаємодії органів та установ ДПтС України з публічними інституціями, спрямовані на досягнення завдань єдиної державної політики у сфері виконання покарань;
- концептуально узагальнені та систематизовані положення управлінської та правової науки, теорії та підходи науковців, які відображають сутність та закономірності взаємодії в діяльності правоохоронних органів та екстрапольовані на діяльність органів та установ ДПтС України, що дозволило сформулювати поняття взаємодії, розкрити її ознаки, особливості, принципи, стадії, форми, рівні та види;
- на основі порівняння теоретичних позицій щодо предмету адміністративного права України в контексті діяльності установ та органів ДПтС України та кримінально-виконавчого права, здійснена спроба розмежування пенітенціарної та управлінської складової діяльності установ та органів виконання покарань;
- визначені загальнотеоретичні засади адміністративної діяльності, проаналізовані особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в адміністративній діяльності

установ та органів ДПтС України, а також особливості управлінської діяльності щодо організації спільної діяльності;

- досліджені особливості використання інформаційних технологій в організації взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, засади взаємодії зі ЗМІ та проблемні питання діяльності PR-вертикалі ДПтС України;

- проаналізовані організаційно-правові засади внутрішньоструктурної взаємодії ДКВС України, а також спільної діяльності підрозділів установ виконання покарань між собою;

- запропонований комплекс заходів правового та організаційного характеру, спрямований на удосконалення взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями;

удосконалено:

- процес організації управлінської діяльності в процесі виконання кримінального покарання, зокрема, зроблено визначення стратегічного управління в ДПтС України, проаналізовані функції управління в установах та органах ДПтС України;

- правове забезпечення функцій внутрішніх військ МВС України, які пов'язані з діяльністю установ виконання покарань, через внесення змін до чинного законодавства, що визначає порядок взаємодії внутрішніх військ МВС України та підрозділів установ та слідчих ізоляторів ДПтС України з метою покращення і налагодження більш чіткої спільної діяльності;

- окремі аспекти правового забезпечення взаємодії підрозділів кримінально-виконавчих інспекцій з судами у питаннях реалізації положень КВК України щодо справ про ухилення засуджених від відбування покарання з випробуванням;

- правове регулювання взаємодії правоохоронних органів через розробку проекту нормативного правового акта про організацію взаємодії та координацію діяльності правоохоронних органів, який би відповідав вимогам сьогодення і надавав би можливості використовувати сучасні форми, види та напрямки взаємодії, а також прийняття міжвідомчої інструкції про взаємодію установ та органів ДПтС України з правоохоронними органами;

дістали подальшого розвитку:

- положення теорії взаємодії в управлінні правоохоронними органами як галузевого інституту теорії управління правоохоронними органами (зокрема, надане авторське визначення, визначені особливості сучасного розвитку, уточнений понятійний апарат тощо);

- порядок та форми взаємодії установ та органів ДПтС України з ОВС України, СБУ, органами прокуратури, Державної податкової служби України, підрозділами державної виконавчої служби України, МНС України;

- наукове бачення комплексу організаційно-управлінських факторів, що впливають на організацію взаємодії підрозділів установ виконання покарань між собою;
- засади взаємодії установ та органів ДПтС України з державними інституціями, які не відносяться до правоохоронних, а також неурядовими інституціями.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження використані при удосконаленні адміністративно-правового регулювання спільної діяльності установ та органів ДПтС України з державними та неурядовими інституціями (внесення змін до Законів України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», «Про внутрішні війська МВС України», «Про боротьбу з тероризмом», формування пропозицій щодо формування відомчого та міжвідомчого нормативного забезпечення організації взаємодії установ та органів ДПтС України з державними та неурядовими інституціями), а також кримінально-виконавчого законодавства України (внесення змін до КВК та КПК України зокрема).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – сформульовані висновки, викладені положення, узагальнення і рекомендації складають суттєвий науковий інтерес для науки адміністративного права, теорії управління, менеджменту, кримінально-виконавчого права, комплексу пенітенціарних наук. Вони можуть бути використані при проведенні подальших наукових досліджень питань управлінської діяльності та організації функціонування установ та органів виконання кримінальних покарань, а також проблем організації взаємодії установ та органів ДПтС України з інститутами держави та громадянського суспільства;

- у правотворчій сфері – результати дослідження використовуються для підготовки нормативно-правових актів щодо управління в установах та органах ДПтС України, а також їхньої взаємодії з державними органами та неурядовими інституціями (Лист ДДУПВП про впровадження результатів дослідження від 22.03.2010 №3/3/1-1697/ср);

- у практичній правоохоронній діяльності – в діяльності конкретних установ та органів ДПтС України, інших правоохоронних органів, державними та недержавними інституціями, а також при формуванні концепції подальшого реформування системи правоохоронних органів України та її складових (Акт провадження в діяльність Домницького виправного центру №135 від 03.03.2010 року, а також Листи з управлінь ДДУПВП у Полтавській, Житомирській, Луганській, Волинській та Харківській областях));

- у навчальному процесі – результати дисертаційного дослідження використовуються в Чернігівському юридичному коледжі ДПтС України (Акт впровадження

від 21 вересня 2010 року) при викладанні курсу "Адміністративне право України", спецкурсів, присвячених проблемам діяльності правоохоронних органів, курсів "Судові та правоохоронні органи", "Кримінально-виконавче право", "Адміністративна діяльність", "Управління в органах та установах виконання покарань", а також у навчально-методичних розробках, посібниках, підготовлених за участю дисертанта.

Положення дисертації стали основою для навчальної дисципліни "Взаємодія органів та установ виконання покарань з державними та недержавними інституціями», який викладається на циклі спеціальних дисциплін Чернігівського юридичного коледжу ДПтС України.

Особистий внесок здобувача. Викладені в науковій роботі положення, що виносяться на захист, є результатом самостійної праці автора дисертації. Наукові ідеї та розробки, які належать співавторам опублікованих праць, у дисертаційному дослідженні не використовувались. Особистий внесок до опублікованих колективних наукових праць пропорційний кількості співавторів.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорювалися на засіданні міжкафедрального семінару кафедр адміністративного права та адміністративної діяльності, тактико-спеціальної підготовки, кримінального права та кримінології Кіровоградського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол №4 від 20 листопада 2010 року); кафедри управління, адміністративного права і процесу та адміністративної діяльності Національного університету державної податкової служби України.

Теоретичні положення та висновки дисертації були оприлюднені на науково-практичних конференціях, найбільш значимими з яких є такі:

– міжнародні науково-практичні конференції: «Проблеми запобігання злочинності в органах та установах виконання покарань» (Чернігів, 21 грудня 2006); «Актуальні питання юридичної науки» (Тернопіль, 30 вересня 2008); «Захист прав людини як основа гуманізації суспільства» (Чернігів, 10 квітня 2009); «Особенности уголовно-процессуальной деятельности в органах и учреждениях ФСИН России» (Россия, Вологда, 1 июня 2007); «Проблеми правотворчості очима науковців» (Тернопіль, 9 лютого 2010); «Формування стратегії регіонального розвитку в умовах глобальної економічної кризи» (Чернігів, 27 травня 2009); «Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку» (Суми, 17-18 травня 2010); «Напрямки удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності» (Ірпінь, 26-27 листопада 2010); «Сучасне та майбутнє в тенденціях підготовки студентів ВНЗ» (Чернігів, 3 червня 2010);

– міжвузівські науково-практичні конференції та семінари: «Актуальні питання підвищення ролі громадськості в процесі виправлення та ресоціалізації осіб, які відбувають покарання в органах та установах Державної кримінально-виконавчої служби України (Чернігів, 15 квітня 2008); «Историко-правовые и социально-экономические аспекты развития общества: VI межвузовская научно-практическая конференция» (Чернигов, 16 травня 2007); «Гуманізація кримінальних покарань, як складова процесу євроінтеграції України» (Чернігів, 20 червня 2007); Историко-правовые и социально-экономические аспекты развития общества: VIII межвузовская научно-практическая конференция (Чернигов, 15 апреля 2009); Тенденції розвитку сучасного українського права: теоретичні та практичні проблеми (Запоріжжя, 01-03 вересня 2010); Адміністративне право в сучасному вимірі (Київ, 14 травня 2010).

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 25 наукові статті у виданнях, що визначені ВАК України як фахові з юридичних наук, три з яких – у співавторстві (особистий внесок – 50 %), а також 15 матеріалів і тез конференцій.

За результатами дисертаційного дослідження опублікована монографія «Взаємодія Державної кримінально-виконавчої служби України з публічними інституціями» (Ірпінь, 2011).

Положення дисертації використані в навчальних посібниках «Взаємодія установ виконання покарань з державними органами та неурядовими організаціями» (Чернігів, 2009 р); «Посібник для спостережних комісій України» (Москва, 2007 р. (у співавторстві, особистий внесок – 15 %)); Діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України: адміністративно-правовий аспект (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-11810.1 від 22.12.2010)) (Київ, 2011р (у співавторстві, особистий внесок – 15 %)); монографії «Функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах» (Чернігів, 2011р. (у співавторстві, особистий внесок – 30 %)).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, 15 підрозділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 520 сторінок, з яких основний текст дисертації – 390 сторінок, список використаних джерел – 58 сторінок (534 найменувань), 7 додатків на 72 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано основні методи дослідження. Визначено

мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації.

Перший розділ «Теоретичні аспекти адміністративно-правового забезпечення взаємодії в управлінні ДПтС України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Теорія взаємодії в управлінні правоохоронними органами» здійснюється комплексний аналіз різних наукових підходів до визначення взаємодії як в загальноуправлінському аспекті, так і в контексті спільної діяльності правоохоронних органів.

Дослідження змісту та напрямків досліджень правоохоронної системи, дозволяють стверджувати, що, по-перше, вони носять яскраво виражений теоретичний характер, визначають функції правоохорони, місце в державному механізмі тощо, при цьому конкретним організаційним, управлінським засадам (за певними винятками) функціонування приділене другорядне значення; по-друге, дотепер спостерігається плюралізм поглядів на саму систему органів правоохорони; по-третє, питання організації правоохоронних органів (та їхньої взаємодії) аналізується в багатьох наукових роботах, проте такі дослідження побудовані на конкретних прикладах, сформованих схемах, при цьому поза увагою залишається сама теорія взаємодії в управлінні правоохоронними органами.

Теорія взаємодії в управлінні правоохоронними органами є складовою частиною загальної теорії управління, яка визначає закономірності та особливості організації внутрішньосистемної і внутрішньоструктурної взаємодії правоохоронних органів, а також їхньої взаємодії з державними та недержавними формуваннями.

Ґрунтуючись на дослідженнях у сфері організації взаємодії, визначаються наступні елементи теорії: 1. Категоріальний апарат (основні поняття). 2. Загальний базовий механізм організації взаємодії (нормативна основа, управлінські рішення щодо взаємодії, її основні принципи, форми, способи організації). 3. Специфікація взаємодії залежно від особливостей суб'єктів взаємодії (виду, функцій, завдань окремих правоохоронних органів); 4. Спеціальні питання організації взаємодії (конфліктність та її усунення; недостатність нормативного підґрунтя та шляхи його удосконалення; контроль та нагляд за взаємодією).

Реалізація теорії на практиці можлива двома способами: перший – безпосереднє закріплення у відповідній науці; другий – надання відповідних знань практичним працівникам (в першу чергу через формування навчальної дисципліни, присвяченої організації взаємодії). Галузевий інститут (теорія взаємодії) розглядає окрему організаційну функцію (технологію)

управління – взаємодію правоохоронних органів, інших державних інституцій, які не відносяться до правоохоронних, а також недержавних організацій.

Серед іншого, у підрозділі узагальнені погляди вітчизняних та зарубіжних вчених-управлінців на поняття та ознаки взаємодії як функції управління. Крім того, були досліджені та узагальнені наукові позиції щодо взаємодії в діяльності правоохоронних органів загалом та установ виконання покарань зокрема.

У підрозділі 1.2. «Організація взаємодії як вид управлінської технології» розкрито організаційну (управлінську) природу взаємодії.

Зазначається, що управлінські технології дозволяють: створювати і підтримувати певну технологічну послідовність, внутрішню узгодженість і впорядкованість операцій і методів управлінської дії; здійснювати в управлінні вибір альтернатив розвитку соціальних систем, виробляти політику пізнання і перетворення соціальних об'єктів, визначати з якою метою здійснюється дія і який планується результат; зберігати і підтримувати в управлінні варіативність, високий ступінь динамічності, адекватності умовам, новим і нестандартним ситуаціям. Використання технологічного підходу в управлінні дозволяє орієнтуватися не тільки на стабілізацію системи, але і на її розвиток.

Підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів (в т.ч. органів та установ ДПтС України) першочергово вимагає: а) налагодження постійної взаємодії правоохоронних органів; б) виведення рівня організації і координації їхньої спільної діяльності на принципово іншій — системний рівень. Сучасний стан, навпаки, свідчить про тенденцію підвищення самостійності та намагання отримати компетенційних переваг кожного з правоохоронних органів. Така ситуація загрожує можливості досягнення позитивних результатів в правоохоронній сфері.

До основних структурних елементів взаємодії необхідно віднести: суб'єктів взаємодії; обґрунтованість і необхідність взаємодії; правові підстави взаємодії; організаційні форми взаємодії; тактику взаємодії; напрями взаємодії. Серед іншого, у підрозділі аналізуються основні напрями та форми спільної діяльності.

Також відзначається, що в питаннях співпраці та організації правоохоронних органів у сфері правоохорони є істотні проблеми. Сам факт достатньо автономного функціонування різних правоохоронних органів, відповідальних за стан правоохорони, призводить до конкуренції між ними. Особливо несприятливим цей факт є в умовах, коли зазначені органи часто пов'язані корупційними зв'язками і здатні породжувати протистояння між собою. Ефективна взаємодія правоохоронних органів багато в чому стримується неузгодженістю і суперечністю відомчих нормативних правових актів. Чинна міжвідомча нормативна правова

база, що регламентує взаємодію правоохоронних органів, не повною мірою забезпечує ефективність і комплексність вирішення завдань гарантування правового порядку у державі, характеризується відсутністю єдиних підходів до організації, проведення й інформаційного забезпечення спільних заходів.

Зважаючи на зазначене, у роботі пропонується комплекс заходів для оптимізації системи нормативного правового забезпечення правоохоронної діяльності.

У підрозділі 1.3. «Управлінська діяльність в органах та установах виконання покарань» були визначені загальні засади процесу управління в органах та установах ДПтС України, здійснена характеристика стратегічного управління в ДКВС України, а також проаналізовані особливості управлінської діяльності в окремих видах органів та установ ДПтС України.

Суттєва недооцінка необхідності адміністративно-правового та управлінського акцентів у дослідженні діяльності системи органів та установ ДПтС України призвело консервування та нівелювання багатьох напрямків діяльності зазначених органів та установ. Достатньо тривале функціонування ДКВС України як однієї із найзакритіших систем призвело до однобічності наукових досліджень, причому головними пріоритетами були внутрішні процеси виконання та відбування кримінальних покарань, тобто проблеми пенітенціарії. Переорієнтація та процеси реформування, які відбуваються нині в ДКВС України, призвели до новітніх підходів до дослідження діяльності означеної служби.

Для досягнення цілей даного підрозділу, автором були досліджені: завдання та основні функції органів та установ ДПтС України та відповідна діяльність щодо їхньої реалізації; сучасна організаційна структура системи органів та установ ДПтС України; методи управління в органах та установах ДПтС України. Також визначені такі вихідні поняття, як: об'єкти та суб'єкти управління, управлінський процес, управлінські відносини, мета та функції управління тощо.

У роботі сформульоване визначення стратегічного управління в ДКВС України, яке надало змогу сформувати піраміду стратегій служби. Це, зокрема, стратегія держави в цілому; стратегія Міністерства юстиції України; стратегія ДКВС України; стратегії окремих структурних підрозділів ДПтС України; стратегії територіальних органів управління ДПтС України; стратегії конкретних органів та установ ДПтС України.

Сучасне наукове обґрунтування діяльності органів та установ ДПтС України оминає питання адміністративної діяльності в цих органах та установах. Проте останнім часом спостерігається зміна ставлення до цієї проблеми і поява досліджень, які розкривають засади адміністративної діяльності окремих суб'єктів виконання покарань. Дослідження нормативно-правової основи та наукових джерел, які визначають різні аспекти адміністративної діяльності,

дозволило зробити визначення адміністративної діяльності в органах та установах ДПтС України. У контексті адміністративної діяльності, управлінські рішення в адміністративній діяльності установ та органів ДПтС України визначені як владні волевиявлення, які є засобом організації, забезпечення та координації досягнення конкретних завдань, які стоять перед зазначеними органами та установами, що в кінцевому результаті спрямовано на ефективне здійснення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

Узагальнюючи положення підрозділу, автор відзначає, що управління в органах та установах ДПтС України має розглядатися:

1. Як практична діяльність з керування зазначеними органами та установами;
2. Як теорія, галузь знання, на основі якої відбувається пізнання сутності та змісту управління зазначеними органами та установами, наукове, теоретичне забезпечення його практичної реалізації;
3. Навчальна дисципліна, кінцевим результатом вивчення якої є формування основ управлінської, організаторської діяльності у сфері функціонування органів та установ виконання покарань.

Другий розділ «Зміст взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями» складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 2.1. «Поняття та сутність взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями» присвячений теоретичному обґрунтуванню поняття взаємодії.

Обґрунтування загальнотеоретичних положень організації взаємодії було проведено при використанні наукових визначень спільної діяльності різних правоохоронних органів, що, як наслідок, дало можливість визначити поняття та особливості взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

У роботі виокремлюються особливості організації процесу взаємодії розгляданих суб'єктів, якими є:

- специфічна сутність процесу виконання та відбування кримінального покарання, а відповідно, особливості, пов'язані зі спеціальним статусом засуджених, суспільною небезпекою цієї категорії осіб і складністю роботи з ними; специфікою діяльності установ та органів виконання покарань, яка вирізняється особливим місцем кримінально-виконавчої служби України в інституціональному механізмі держави;

- можливість досягнення обопільних завдань на тлі особливої пріоритетної мети взаємодії - здійснення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;

- обов'язковість нормативного забезпечення організації взаємодії при фактичній відсутності такого регулювання спільної діяльності, що значною мірою ускладнює процес;
- назавжди систематичність та стійкість зв'язків при взаємодії (можливість проведення спільних одноразових заходів);
- здійснення здебільшого в рамках адміністративно-правових інститутів при поєднанні управлінських засад та пенітенціарної діяльності.

Практика організації взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями дозволяє характеризувати її як функціонуючу динамічну систему, складовими компонентами якої є погоджені і спільні дії, які здійснюються з метою досягнення завдань суб'єктів взаємодії, а також як взаємокоординуючий вплив суб'єктів з метою упорядкування означених дій.

У підрозділі 2.2. «Правові основи взаємодії органів та установ ДПтС України з публічними інституціями» досліджується комплекс нормативно-правових актів, які є передумовою та в конкретних випадках, основою для взаємодії.

Спираючись на напрацювання науковців-теоретиків, правове регулювання взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями визначено як державно-владний вплив на відносини, що склалися з приводу організації взаємодії зазначених суб'єктів, який здійснюється за допомогою всієї системи юридичних засобів з метою їхнього впорядкування та закріплення, на базі якого формується юридична основа для організації спільної діяльності учасників регулятивних відносин та досягнення визначених цілей.

Систематизація нормативно-правових актів у підрозділі була здійсненна за певними критеріями. Класичною, на думку автора, визнана класифікація нормативних правових актів в залежності від їхньої юридичної сили (у такому випадку виділяються: міжнародні правові акти, які в установленому порядку імплементовані в систему законодавства України, Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти, відомчі нормативні акти). За масштабом та конкретністю регулювання питань взаємодії нормативно-правові акти, які регулюють питання взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, можна розподілити на концептуальні та конкретно-організаційні. За суб'єктами взаємодії нормативно-правові акти можуть бути розподілені на такі, які регулюють питання взаємодії органів та установ ДПтС України: з державними органами (правоохоронними, а також тими, які не належать до системи правоохоронних); з неурядовими інституціями (громадськими, релігійними, правозахисними організаціями, приватними підприємцями тощо). За напрямками взаємодії нормативно-правові акти можуть

бути розподілені на такі, які регулюють питання: проведення спільних заходів; обміну інформацією; організації громадського та іншого контролю тощо.

У залежності від спрямування конкретних спільних заходів взаємодія може бути організована для: правозахисту засуджених; реабілітуючого впливу на засуджених; боротьби зі злочинністю (в т.ч. серед засуджених); медичного обслуговування тощо.

Підрозділ 2.3. «Міжнародний досвід організації взаємодії пенітенціарних установ з інституціями держави та громадянського суспільства» присвячено дослідженню зарубіжного досвіду організації взаємодії пенітенціарних служб з різними публічними інституціями.

Критерієм використання зарубіжного досвіду, зважаючи на значну чисельність країн, було обрано, в першу чергу, розвиненість країн. Це пов'язано з необхідністю запровадження винятково позитивного досвіду у діяльність вітчизняної системи органів та установ виконання покарань. Зокрема, були досліджені різні аспекти спільної діяльності пенітенціарних установ Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Німеччини, Франції, країн Скандинавії. Як наслідок, були зроблені наступні узагальнення:

1. Функціонування пенітенціарних систем країн Європи та США знаходиться в принципово іншому (в порівнянні з українською системою) економічному, соціальному, кримінально-правовому стані. Для пенітенціарних установ цих країн характерною є певна автономія у своїй діяльності, достатнє фінансове забезпечення, розвинутий громадський та державний контроль.

2. Для пенітенціарних систем країн Європи та США (як і для України) існує проблема забезпечення виконання усіх європейських та світових стандартів пенітенціарної сфери. Саме тому функціонування пенітенціарних систем країн Європи та США часто піддається критиці з боку міжнародних правозахисних інституцій.

3. Основними напрямками організації взаємодії органів та установ пенітенціарних систем країн Європи та США є залучення засуджених до праці та надання їм можливості отримати освіту. Серед іншого необхідно відзначити такі форми взаємодії, як надання засудженим юридичної, соціальної, психологічної та духовної допомоги.

4. Особливістю функціонування пенітенціарних систем країн Європи та США є наявність додаткових спеціальних наглядових та контролюючих інституцій.

5. У багатьох країнах Європи та в США засоби масової інформації, хоча і виступають дієвим механізмом контролю за функціонуванням пенітенціарних систем, не мають постійного стійкого інтересу до висвітлення проблем, пов'язаних з їхньою діяльністю.

Досвід організації взаємодії установ пенітенціарних систем країн Європи та в США не можна використовувати в Україні, не адаптувавши до особливостей вітчизняної кримінально-виконавчої системи. Крім того, серед позитивних моментів необхідно констатувати, що у пенітенціарних справах досліджених держав є серйозні недоліки, які властиві більшості тюремних систем світу.

Третій розділ «Процедура взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *«Принципи та стадії взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями»* визначені базові положення, на яких ґрунтується організація взаємодії, а також її стадії.

Під принципами взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями необхідно розуміти систему базових, основоположних засад, відправних положень, які визначають сутність, покладені в основу механізму та відображають об'єктивні закономірності організованої у відповідності з вимогами чинного законодавства, узгодженої за цілями, місцем та часом спільної діяльності означених суб'єктів взаємодії для досягнення їхніх індивідуальних та спільних завдань.

У роботі підтримується позиція щодо розподілу принципів взаємодії на загальні та спеціальні. Щодо взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями розподілення принципів повинно здійснюватися також і за критерієм суб'єктного складу взаємодії. Тобто загальні принципи будуть єдиними для взаємодії органів та установ ДПтС України як з державними, так і з неурядовими інституціями. Спеціальні ж принципи будуть додатково диференціюватися окремо ще і на принципи взаємодії з неурядовими інституціями і принципи взаємодії з державними органами. Такий розподіл, є цілком виправданим, адже специфіка організації взаємодії, а відтак і її засад є різними стосовно неурядового сектору і державних органів.

Таким чином, структуру принципів взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями можна відобразити наступним чином:

1. Загальні принципи;
2. Спеціальні принципи:
  - Принципи взаємодії органів та установ ДПтС України з державними інституціями;
  - Принципи взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями.

Загальними для взаємодії органів та установ ДПтС України з державним та неурядовими інституціями є принципи: законності; науковості; плановості; системності; оперативності

розгляду і прийняття рішень з питань, що потребують спільного вирішення та забезпечення їхнього виконання у межах визначеної компетенції; комплексного використання сил і засобів, що є в розпорядженні взаємодіючих сторін; пріоритетності мети реалізації кримінально-виконавчої політики.

До спеціальних принципів взаємодії органів та установ ДПтС України з державними інституціями відносяться: погодженість; раціональність використання сил та засобів; оперативність; взаємна довіра; розмежування компетенції; професіоналізм; керованість; конфіденційність (у випадках, встановлених законодавством).

До спеціальних принципів взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями відносяться: погодженість; гласність; поєднання позиції громадськості із засадами державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; відповідність мети діяльності неурядової організації пріоритетам пенітенціарної справи; взаємна довіра; професіоналізм; керованість.

Крім того, у підрозділі визначаються і аналізуються стадії процесу взаємодії: 1 стадія (початкова) – організаційна; 2 стадія (основна) – реалізаційна; 3 стадія (заклучна) – підсумкова.

У підрозділі 3.2. «Повноваження та управлінська діяльність керівників органів та установ ДПтС України щодо організації взаємодії» досліджуються методи управлінської діяльності та компетенція керівників органів та установ ДПтС України щодо організації взаємодії.

У підрозділі проаналізовано компетенцію установ та органів ДПтС України усіх управлінських рівнів. Розглянувши компетенційні основи управління були визначені особливості управлінської діяльності керівників органів та установ ДПтС України щодо організації взаємодії.

Управлінська діяльність з позицій технології її реалізації (збір інформації, аналіз, підготовка проекту рішення і т. д.) має багато спільного з аналогічними видами діяльності в інших правоохоронних органах. Проте специфіка завдань, що стоять перед ДКВС України визначає особливості технологій реалізації управлінської діяльності. Така ж позиція стосується і управління організацією взаємодії.

Підготовка і ухвалення управлінського рішення є першим етапом, має принципове значення для взаємодії та управлінського процесу загалом.

В основі управлінського рішення лежить мета. Визначення мети дозволяє повною мірою сформулювати систему завдань, які стоять перед взаємодією. Мета має відповідати певним критеріям, зокрема, вона повинна бути зрозумілою і чітко сформульованою, здійсненою

(реальною), відповідати цілям діяльності установ та органів ДПтС України, не виходити за межі компетенції взаємодіючих суб'єктів тощо.

Наступною стадією підготовки та прийняття управлінського рішення є збір і аналіз інформації. Керівник органу та установи ДПтС України повинен отримати достатній обсяг інформації про процес підготовки до взаємодії. Така інформація повинна бути своєчасною та актуальною, достатньою та системною. Зазначені характеристики інформації свідчать про те, що вона повинна бути новою, не застарілою, вичерпно розкривати аспекти певної діяльності і сформованою у комплексі, що дозволить вибрати управлінцю з цього масиву головне. Зокрема, при організації взаємодії керівник обов'язково повинен володіти наступною інформацією: наявність правових основ для організації взаємодії (обов'язкових чи ініціативних); інформація про суб'єкта взаємодії (статистичні та описові дані); інформація про досвід та результати подібної взаємодії; прогноз на взаємодію (очікувані результати); інформація про ресурси взаємодії (конкретний персонал, який буде задіяний, потреби в матеріальних та фінансових ресурсах).

На основі проведеної інформаційно-аналітичної роботи здійснюється підготовка проекту рішення. Таке рішення повинно мати юридичне закріплення в певному документі. Документаційне забезпечення управлінського рішення щодо взаємодії - це діяльність спеціальних працівників або підрозділів щодо створення (фіксації та оформлення) документаційної інформаційної бази питань взаємодії, яка є основою спільної діяльності.

Узгодження і прийняття рішення – остання стадія підготовки управлінського рішення. Узгодження необхідне для того, щоб остаточно визначитись з ефектом від прийнятого рішення. У такому випадку проводиться нарада (або оперативна нарада), на якій додатково визначається позиція зацікавлених підрозділів установи або органу ДПтС України щодо організації взаємодії. Наслідком всієї проведеної роботи є прийняття управлінського рішення про взаємодію, яке в подальшому повинно бути реалізоване.

Загальновідомо, що рішення вважається виконаним, якщо мета, поставлена в ньому, досягнута повністю. Серед іншого необхідно звернути увагу на необхідність аналізу та оцінки з боку керівників органів і установ ДПтС України досягнутої мети, визначеної у рішенні.

У підрозділі 3.3. «Види та форми взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями» на основі аналізу наукових джерел, здійснюється класифікація форм та видів взаємодії.

Під формою взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями необхідно розуміти передбачену нормативними актами або домовленостями між суб'єктами систему заходів, часові рамки їхнього проведення, їхні способи і специфіку.

У підрозділі досліджуються конкретні форми взаємодії органів та установ ДПтС України з публічними інституціями за наступними критеріями: за метою та часом тривання (взаємодія буває постійною і тимчасовою, разовою); за характером зв'язків між взаємодіючими суб'єктами (взаємодія поділяється на безпосередню та опосередковану, двосторонню і багатосторонню взаємодію); за процесом управління (взаємодію можна розглядати як стратегічну, тактичну та оперативну); за ступенем конфіденційності (взаємодія є гласною та негласною); за нормативним регулюванням (взаємодія буває нормативно-регламентованою та договірною (ініціативною)).

Крім того, у підрозділі визначені конкретні види взаємодії з публічними інституціями, а також визначені її рівні.

Четвертий розділ «Адміністративно-правові аспекти взаємодії ДПтС України з державними органами» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 4.1. *«Проблеми адміністративно-правового забезпечення внутрішньоструктурної взаємодії установ та органів ДПтС України»* проаналізовані організаційні та правові аспекти взаємодії установ та органів ДПтС України різних управлінських та функціональних рівнів.

Особливостями внутрішньоструктурної взаємодії є те, що суб'єкти взаємодії є структурними елементами однієї системи (ДКВС України); спільна діяльність має одну пріоритетну стратегічну мету (реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань), проте конкретні тактичні завдання можуть бути різними; відносини взаємодії часто переплітаються з координацією і контрольною діяльністю. Саме остання особливість утворює додаткові складності при організації спільної діяльності, часто стає перепоною і потребує нормативного урегулювання. Автор наголошує на надзвичайно слабкому нормативному регулюванні питань внутрішньоструктурної взаємодії, а точніше – фактичну відсутність останнього.

У підрозділі визначені форми взаємодії ДПтС України з її територіальними органами управління, установами виконання покарань та слідчими ізоляторами; територіальних органів управління ДПтС України з установами виконання покарань, слідчими ізоляторами та підрозділами КВІ, які знаходяться під їхньою юрисдикцією; установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, кримінально-виконавчих інспекцій між собою.

Серед іншого, у підрозділі особливої уваги приділено питанням удосконалення та розмежування функцій внутрішніх військ МВС України та підрозділів ДПтС України, а також необхідності формування якісної правової основи функціонування підрозділу спеціального призначення ДПтС України.

Необхідність такого підрозділу обумовлена необхідністю: мати можливість оперативного впливу на злочинні дії, які спрямовані на нормальне функціонування установ ДПтС України, безпеку засуджених та персоналу; надання допомоги при надзвичайних ситуаціях в установах ДПтС України; здійснення ефективної взаємодії з іншими правоохоронними органами при виникненні необхідності у спільній діяльності з попередження та припинення злочинів.

Підрозділ 4.2. «Практика управління взаємодією функціональних підрозділів установ виконання покарань» присвячений дослідженню організації взаємодії структурних підрозділів установ виконання покарань між собою.

Зважаючи на значний обсяг практичного матеріалу з даної проблеми, пріоритетними напрямками для дослідження, були визначені зокрема: дослідження теоретичних засад внутрішньоструктурної взаємодії; визначення факторів, які впливають на організацію взаємодії; аналіз конкретних заходів, які здійснюються різними структурними підрозділами при взаємодії; розробка напрямів удосконалення правового регулювання організації взаємодії різних структурних підрозділів.

Для взаємодії структурних підрозділів установ ДПтС України характерні такі ознаки: залежно від способів їхнього регулювання відносини можуть виступати у формі правових чи організаційних. Нормативно встановленими вони будуть у тому випадку, якщо врегульовані нормами права; взаємодія структурних підрозділів складається в рамках організаційної структури установи виконання покарання; при взаємодії структурні підрозділи та їхні співробітники використовують сили, засоби і методи в межах своєї компетенції та виконуваних функцій; взаємодія спрямована на вирішення оперативно-службових завдань з метою ефективного виконання покарання у виді позбавлення волі.

Ґрунтуючись на дослідженнях науковців, в роботі визначені наступні фактори, що впливають на організацію взаємодії: 1) інформаційне забезпечення; 2) розробка, прийняття і реалізація рішень; 3) координація; 4) контроль за діяльністю структурних підрозділів з реалізації рішень у сфері організацій взаємодії; 5) оцінка ефективності організації взаємодії структурних підрозділів установи; 6) кадрове забезпечення; 7) функціонально-організаційна структура; 8) матеріально-технічне забезпечення.

У роботі також проаналізовані окремі фактори, які впливають на підтримку стабільності оперативної обстановки, а також напрямки взаємодії окремих служб та підрозділів установ ДПтС України.

Серед іншого, наголошується на необхідності підпорядкування оперативних підрозділів установ виконання покарань територіальним органам управління ДПтС України. Незважаючи на те, що за штатним розкладом та функціональним підпорядкуванням зазначені працівники

повинні бути віднесені до категорій працівників територіальних органів управління ДПтС України, свою безпосередню діяльність вони мають здійснювати в конкретних установах виконання покарань, на які покладається обов'язок забезпечити відповідними приміщеннями, а також сприяти та не перешкоджати їхній діяльності. Такі зміни забезпечать незалежність від персоналу установ виконання покарань і гарантуватиме їхню неупередженість, а також підвищить статус цієї категорії персоналу ДКВС України.

У підрозділі 4.3. «Удосконалення правового забезпечення проведення органами та установами ДПтС України спільних заходів з судами та правоохоронними органами України» розглядаються форми спільної взаємодії з різними категоріями правоохоронних органів, а також робляться пропозиції з удосконалення нормативно-правових актів щодо такої взаємодії.

Практика діяльності органів та установ ДПтС України засвідчує, що найчастіше взаємодія відбувається з: судом; прокуратурою; органами внутрішніх справ; Службою безпеки України; органами Державної податкової служби України; Державною прикордонною службою України та митними органами; Державною виконавчою службою Міністерства юстиції України. Даний перелік є умовний, адже в окремих епізодичних випадках взаємодія відбувається з усіма зацікавленими правоохоронними органами.

Отже, аналіз різних форм взаємодії установ та органів ДПтС України з правоохоронними органами засвідчує безумовну актуальність цієї взаємодії. Проте значна кількість нормативних актів, у яких визначені різні аспекти спільної діяльності цих суб'єктів, знижує ефективність і додає цьому процесу додаткової складності, тому на практиці організувати спільну діяльність на постійній основі вдається нечасто.

Автор зазначає, що організація взаємодії установ та органів ДПтС України з правоохоронними органами має виражатися в даний час у створенні й діяльності постійних координаційних робочих груп із представників зацікавлених підрозділів, чия діяльність має бути спрямована на координацію дій зазначених органів для ефективного вирішення як власних завдань, так і на вирішення завдання профілактики та боротьби зі злочинністю. Крім того, слід відзначити значну застарілість правового регулювання взаємодії правоохоронних органів, а тому в роботі вироблені пропозиції щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства з питань спільної діяльності різних правоохоронних органів.

У підрозділі 4.4. «Організація взаємодії органів та установ ДПтС України з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування» досліджується спільна діяльність з державними інституціями, діяльність яких не носить правоохоронний або правозастосовний характер.

Функціонування установ та органів ДПтС України має складний характер і у повсякденній практичній діяльності зіштовхується зі значною кількістю проблем, які вирішити самостійно, без допомоги ззовні вони не здатні. Коло питань, до яких причетні державні інституції в процесі виконання кримінальних покарань, зводиться до наступного: участь у реалізації регіональної політики і формуванні відповідних програмних документів; ліквідація надзвичайних ситуацій на території установ виконання покарань; сприяння працевлаштуванню засуджених, а також звільнених осіб; участь у соціальній адаптації звільнених осіб; надання медичних послуг та допомоги засудженим особам, а також ув'язненим особам; надання засудженим можливості здобувати освіту.

У підрозділі здійснюється аналіз спільної діяльності органів та установ ДПтС України з відповідними державними органами щодо реалізації згаданих спільних напрямків діяльності. Також пропонуються шляхи удосконалення правового та організаційного забезпечення цієї діяльності.

П'ятий розділ «Особливості взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 5.1. «Організаційно-правові аспекти взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями» присвячений визначенню загальнотеоретичних засад організації взаємодії органів та установ ДПтС України з недержавними організаціями.

Взаємодії органів та установ ДПтС України з неурядовими інституціями характерні наступні основні ознаки: правова або організаційна форма відносин (залежно від тих засобів, за допомогою яких забезпечується регулювання взаємодії); складається в рамках організаційної структури та взаємозв'язків правової держави і розвиненого громадянського суспільства; відбувається поєднання державно-владної діяльності та повноважень і громадського впливу; спрямована на розв'язання соціально значимого завдання.

Основними організаційними формами, в яких на даний час здійснюється співпраця неурядових організацій з установами та органами виконання покарань, є: відвідування установ виконання покарань і огляд житлових, виробничих, комунально-побутових та інших приміщень і об'єктів; бесіди із засудженими, персоналом; ознайомлення з документами, що стосуються питань дотримання прав і законних інтересів засуджених; прийом пропозицій, звернень, заяв і скарг засуджених, підозрюваних і обвинувачених, персоналу ДКВС України; доведення до відома вищестоящих органів управління ДПтС України, органів державної влади і місцевого самоврядування інформації про недоліки в роботі органів і установ виконання покарань і про необхідність їхнього усунення; надання засудженим допомоги в розшуку

родичів, а також інша діяльність з відновлення соціально корисних зв'язків; сприяння у відвідуваннях засуджених священнослужителями різних конфесій, а також представниками релігійних об'єднань; надання благодійної допомоги органам та установам виконання покарань; надання адресної фінансової підтримки конкретних програм, спрямованих на реалізацію основних напрямів діяльності громадських об'єднань в рамках договорів про співпрацю і конкретних проектів; сприяння в інформуванні органів влади і громадськості про найбільш гострі проблеми кримінально-виконавчої системи і всієї діяльності у сфері виконання покарань.

Серед іншого, у підрозділі автор приводить конкретні приклади співпраці різних організацій неурядового сектору з установами та органами виконання покарань, досліджує діяльність громадських рад при ДПтС України, узагальнює форми взаємодії.

Для удосконалення діяльності щодо залучення неурядових інституцій до функціонування установ та органів ДПтС України, а також захисту прав та законних інтересів засуджених у кожній області необхідно запровадити практику функціонування інституту уповноважених у справах засуджених, які не будуть знаходитись у будь-яких субординаційних відносинах з керівництвом ДКВС України. В ідеалі практику функціонування таких уповноважених необхідно запровадити при кожній установі ДПтС України, проте, зважаючи на складний економічний стан у країні, початковим етапом запровадження цього інституту може бути створення інституту уповноважених у справах засуджених обласних рад. Таким чином, буде збережена організаційна, фінансова, морально-етична та правова незалежність від потенційно можливого впливу з боку персоналу ДКВС України.

У підрозділі 5.2. «Шляхи удосконалення організації взаємодії органів та установ ДПтС України із засобами масової інформації» Державна пенітенціарна служба України розглядається як суб'єкт інформаційних відносин та взаємодії із засобами масової інформації (далі – ЗМІ).

Результати дослідження свідчать, що основним джерелом відомостей для громадськості про діяльність установ та органів ДПтС України, про саму кримінально-виконавчу систему і проведення кримінально-виконавчої політики держави є повідомлення ЗМІ.

Автор відзначає, що PR-вертикаль ДПтС України напрочуд слабка. Система інформаційно-ресурсного забезпечення повинна складатися із системи спеціальних структурних підрозділів, які б в комплексі забезпечували різні напрямки інформаційної роботи. Тому пропонується створення Центру громадських зв'язків ДПтС України, прес-служби та редакції друкованих органів територіальних органів ДПтС України, а також (за необхідності) прес-центрів територіальних органів ДПтС України.

Позитивну громадську думку про діяльність установ та органів ДПтС України можна сформулювати винятково за умови інформування населення про реальні та правдиві факти її діяльності. Діяльність органів та установ ДПтС України оцінюється суспільством за конкретними результатами на основі особистого спостереження, спілкування з персоналом зазначених органів й установ, родичами, знайомими, саме це і становить основу для формування громадської думки.

ВИСНОВКИ

У результаті дисертаційного дослідження, вперше в українській правовій науці на основі теоретичних постулатів і практики діяльності здійснено комплексне дослідження адміністративно-правових засад взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями.

У роботі розроблені конкретні наукові висновки, пропозиції та практичні рекомендації щодо удосконалення діяльності з організації взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, які дозволять підвищити ефективність спільної діяльності.

Отримані результати свідчать про вирішення значної наукової проблеми, яка полягала у відсутності концептуального підходу до адміністративно-правового забезпечення теорії та механізму практичної реалізації взаємодії органів та установ ДПтС України з публічними інституціями, спрямованої на досягнення завдань єдиної державної політики у сфері виконання покарань.

I. До загальних теоретичних висновків можна віднести такі:

1. Взаємодія – це організована у відповідності з вимогами чинного законодавства узгоджена за цілями, місцем та часом спільна діяльність органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, яка спрямована на досягнення цілей та завдань взаємодіючих суб'єктів, при цьому об'єднуючою пріоритетною метою є здійснення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

2. Теорією взаємодії в управлінні правоохоронними органами необхідно розуміти галузевий інститут теорії управління, який визначає закономірності ефективної організації спільної діяльності різних правоохоронних органів, інших державних інституцій, які не відносяться до правоохоронних, недержавних організацій щодо досягнення цілей

правоохорони, котрі реалізуються на нормативно визначеній основі за допомогою відповідних управлінських відносин.

3. Дослідивши окремі позиції вчених щодо предмета кримінально-виконавчого права, необхідно висловити заперечення про віднесення до предмета цієї галузі регулювання діяльності органів та установ виконання покарань, адже внутрішньоорганізаційна діяльність та її визначення місця даних органів та установ у системі органів виконавчої влади відноситься до предмета адміністративного права.

На часі розмежування пенітенціарної та управлінської складової діяльності установ та органів виконання покарань. Причому саме предмет кримінально-виконавчого права (без організаційної складової) має бути основою пенітенціарної науки. А управлінська складова – повністю повинна бути віднесена до предмета адміністративного права. Пенітенціарна наука повинна охоплювати комплекс знань правового, психологічного, педагогічного характеру, що дозволить забезпечити процес виконання та відбування покарання в установах та органах ДПтС України.

4. Процес організації виконання покарання, за своєю суттю є специфічною управлінською діяльністю. Специфіка означеної діяльності визначається за об'єктами управління. Об'єктом управління в органах та установах ДПтС України виступають: по-перше, персонал органів та установ ДПтС України, а також засуджені до кримінальних покарань, які відбувають покарання в означених установах та органах; по-друге, службова діяльність, яка здійснюється в установах та органах ДПтС України. Суб'єктами управління в органах та установах ДПтС України визнаються керівники та управляючі апарати, які функціонують на відповідних рівнях і складають у своїй сукупності управляючу підсистему всієї системи даних органів та установ у цілому і кожного окремо.

5. Адміністративна діяльність в органах та установах ДПтС України визначається як урегульована правовими нормами владна, виконавчо-розпорядницька діяльність, яка спрямована на: забезпечення виконання поставлених перед органами та установами ДПтС України завдань та реалізацію визначених функцій щодо здійснення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань; на упорядкування внутрішньосистемних відносин, які виникають у процесі організації самої системи установ та органів ДПтС України, забезпечення необхідних умов для її функціонування.

II. До основних висновків, які мають теоретичне значення для регулювання окремих аспектів організації взаємодії з різними інституціями, відносимо наступні:

1. Під внутрішньосистемною взаємодією слід розуміти організовану у відповідності з вимогами чинного законодавства, узгоджену за цілями, місцем та часом спільну діяльність підрозділів органів та установ ДПтС України, яка спрямована на досягнення цілей та завдань, передбачених державною політикою у сфері виконання кримінальних покарань.

Особливостями цієї взаємодії є те, що суб'єкти взаємодії є структурними елементами однієї системи (ДКВС України); спільна діяльність має одну пріоритетну, стратегічну мету (реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань), проте конкретні тактичні завдання можуть бути різними; відносини взаємодії часто переплітаються з координацією і контрольною діяльністю.

2. Під взаємодією структурних підрозділів установи ДПтС України необхідно розуміти нормативно встановлену, структурно і функціонально закріплену систему спільних або узгоджених за завданнями, напрямками і часом дій, здійснюваних для вирішення оперативних і службових завдань та виконання покладених на ці підрозділи функцій з метою ефективного виконання покарання у виді позбавлення волі.

З метою удосконалення організації взаємодії структурних підрозділів необхідно здійснити наступний комплекс заходів: розробити єдиний нормативно-правовий акт (наприклад, інструкцію) щодо організації взаємодії структурних підрозділів установи виконання покарань; передбачити у посадових інструкціях для працівників УВП відповідні положення щодо організації взаємодії, їхню конкретну компетенцію; внести зміни до низки відомчих нормативних актів з метою врегулювання питань взаємодії; створити в установах виконання покарань єдину інформаційну базу з метою забезпечення безперервної інформаційної взаємодії всіх структурних підрозділів; внести зміни в процес планування, зорієнтувавши його на узгодження дій всіх служб; розвивати практику функціонування оперативних груп з метою удосконалення спільних дій співробітників всіх підрозділів; ввести питання внутрішньоструктурної організації в тематичні плани навчальних закладів, які здійснюють підготовку персоналу ДКВС України, а також до програми службової підготовки практичного персоналу.

3. Взаємодію органів та установ ДПтС України з неурядовими організаціями можна визначити як постійні, об'єктивно обумовлені природою правової держави взаємовідносини органів та установ ДПтС України з інститутами громадянського суспільства в особі неурядових організацій, які відбуваються за спільним задумом (планом), узгоджені за завданнями, напрямками, часом і способами дій для досягнення важливої соціально значимої мети - підвищення ефективності виконання кримінальних покарань на гуманістичних, демократичних засадах і корекції злочинних проявів у суспільстві.

4. Найчастіше налагоджується взаємодія органів та установ ДПтС України з ОВС. Це обумовлено низкою причин: наявністю у окремих підрозділів ОВС деяких повноважень, пов'язаних з безпосередньою діяльністю у сфері виконання покарань (наприклад, конвоювання засуджених); нормативно встановленими обов'язками ОВС з виконання деяких видів покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; організацією ОВС адміністративного нагляду щодо осіб, звільнених з місць позбавлення волі, а також контроль за поведінкою осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарань; необхідність ведення профілактичних та спеціальних обліків; потреба у проведенні інформаційного обміну у сфері боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями; залучення працівників ОВС до проведення профілактичних заходів (роз'яснення законодавства, проведення бесід, лекцій, семінарів з проблематики попередження наркоманії тощо); проведенням спільних заходів у разі виникнення надзвичайних ситуацій та припинення злочинів, які вчиняються засудженими, спрямованих на порушення нормального порядку функціонування органів та установ ДПтС України (втеч, дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань тощо).

Можна виділити наступні форми взаємодії органів та установ ДПтС України з ОВС: спільна діяльність (проведення заходів) правоохоронної та профілактичної спрямованості, а також в разі виникнення надзвичайних ситуацій; обмін інформацією з питань попередження та припинення різних правопорушень, а також іншої інформації, необхідної для ефективного функціонування суб'єктів взаємодії; технічна співпраця.

5. Взаємодія органів та установ ДПтС України та ЗМІ - це спільна, погоджена за цілями (завданнями), місцем і часом діяльність персоналу органів та установ ДПтС України та ЗМІ щодо можливості комплексного використання ними всіх наданих засобів в інтересах всіх учасників взаємодії.

Головним призначенням функціонування відомчих ЗМІ повинно стати: формування позитивної громадської думки про діяльність органів та установ ДПтС України, діяльність, спрямована на забезпечення відкритості ДПтС України; своєчасне та об'єктивне інформування української та закордонної громадськості, а також самого персоналу про роботу органів та установ ДПтС України, їх службову діяльність та важливі події у повсякденному житті – тобто розвиток інформаційного простору за участю ДПтС України; надання методичної та інформаційної допомоги засобам масової інформації територіальних органів ДПтС України (у разі наявності останніх); підготовка за участю працівників центрального апарату та його територіальних управлінь виходу у світ друкованих видань і публікацій з проблематики функціонування кримінально-виконавчої служби; моніторинг опублікованих у пресі відомостей і матеріалів з проблематики функціонування кримінально-виконавчої служби,

публікації в разі необхідності спростувань на недостовірну або неправдиву інформацію; участь ЗМІ в організації і підтримці інформаційних проєктів, у яких поєднуються інтереси ДПтС України та широкої аудиторії; участь у підготовці та виданні різноманітної інформаційно-презентаційної продукції (починаючи від прес-релізів і до виготовлення спеціальних брошур, що сприяють підвищенню позитивного іміджу кримінально-виконавчої системи України); участь в удосконаленні виховної роботи із засудженими; участь друкованих та електронних громадських та відомчих ЗМІ в удосконаленні правового регулювання виконання покарань; формування інформаційної культури особистості працівника ДКВС України.

III. Практика організації взаємодії органів та установ ДПтС України з державними та неурядовими інституціями, а також її нормативно-правове забезпечення потребує удосконалення. З цієї метою потрібно здійснити комплекс організаційних та правових заходів, спрямованих на зміну існуючого стану.

1. Для оптимізації системи нормативного правового забезпечення правоохоронної діяльності (у тому числі щодо організації інформаційної і практичної взаємодії) необхідно: привести чинну міжвідомчу нормативну правову базу відповідно до цілей і завдань правоохоронних органів, при цьому особливу увагу необхідно звернути на питання обміну оперативною, статистичною і аналітичною інформацією, проведення спільних заходів та ін.; розробити довгострокові програми розвитку взаємодії з органами влади і громадськими організаціями, а також забезпечити їхнє виконання; внести пропозиції до Кабінету Міністрів України щодо вироблення єдиних критеріїв оцінки і системи обліку результатів діяльності правоохоронних органів, раціональному визначенню їхньої компетенції і повноважень; організувати створення міжвідомчого інформаційного банку.

2. Для удосконалення правового регулювання взаємодії правоохоронних органів необхідно розробити новий нормативний правовий акт про організацію взаємодії та координацію діяльності правоохоронних органів, який би відповідав сучасним викликам і надавав би можливість використовувати сучасні форми, види та напрямки взаємодії. Причому нормативне закріплення необхідно здійснити на найвищому рівні у формі закону «Про взаємодію та координацію діяльності правоохоронних органів».

3. З метою підвищення ефективності взаємодії всередині самої системи органів та установ ДПтС України повинні бути уніфіковані та нормативно закріплені форми та напрямки взаємодії між територіальними органами управління та конкретними органами та установами ДПтС України. Для цього необхідно розробити „Порядок взаємодії територіальних органів управління ДПтС України з установами виконання покарань, слідчими ізоляторами та

підрозділами кримінально-виконавчої інспекції” і нормативно закріпити його у вигляді інструкції. Упровадження такої інструкції дозволить чітко встановити засади взаємодії на всіх рівнях, визначити конкретні строки проведення спільних заходів, відповідальний персонал, функціональне навантаження. Як результат, можна очікувати структуризацію відносин на усіх рівнях, формування чіткого механізму спільної діяльності.

4. PR-вертикаль ДПтС України не має ефективно сформованої системи і це є безперечним і суттєвим мінусом. Система інформаційно-ресурсного забезпечення повинна складатися із системи спеціальних структурних підрозділів, які б в комплексі забезпечували різні напрямки інформаційної роботи. Тому на часі створення такої системи, яка, на наш погляд, повинна складатися з Центру громадських зв'язків ДПтС України, прес-служби та редакції друкованих органів територіальних органів ДПтС України, а також (за необхідності) прес-центрів територіальних органів ДПтС України.

Нормативне забезпечення процесу створення такої системи ми вбачаємо в прийнятті Положень про Центр громадських зв'язків ДПтС, а також Про прес-центри (прес-служби, прес-групи) територіальних органів ДПтС. Ключовим кроком щодо удосконалення взаємодії органів та установ ДПтС України зі ЗМІ є розробка та впровадження в практичну діяльність Концепції удосконалення взаємодії органів та установ ДПтС України зі ЗМІ.

5. Функції внутрішніх військ МВС України нині тісно переплітаються з діяльністю із забезпечення режимних вимог установ виконання покарань. Такий стан на тлі вимоги систематизації всіх повноважень в сфері діяльності ДКВС України інколи викликає проблеми організації взаємодії в цій сфері. Удосконалення організації цього процесу ми вбачаємо в декількох альтернативних кроках:

- Створення спеціального підрозділу з конвоювання засуджених та ув'язнених осіб в системі ДКВС України. Для цього необхідно внести зміни до Закону України „Про ДКВС України” в частині визначення системи органів та установ, а також її завдань та функцій і виключити із Закону України „Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України” відповідні компетенційні положення. Наступним кроком є розроблення відповідного Положення про ці підрозділи і порядок їхньої взаємодії з іншими правоохоронними органами.

- Створення спеціального підрозділу з конвоювання засуджених та ув'язнених осіб в системі ДПтС України, головним завданням якого буде організація конвоювання спецконтингенту у взаємодії з підрозділами внутрішніх військ МВС України. Для цього потрібні зміни та доповнення зазначених вище законів.

– Удосконалення взаємодії внутрішніх військ МВС України та підрозділів установ та слідчих ізоляторів ДПтС України з метою покращення і налагодження більш чіткої спільної діяльності згаданих підрозділів.

Останній варіант в умовах перманентної економічної кризи і неможливості виділити значні кошти для формування нових підрозділів є найбільш виправданим.

Тому необхідно:

– Статтю 1 Закону України „Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України” змінити і викласти наступним чином: „внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України входять до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначені для охорони та оборони важливих державних об’єктів, перелік яких установлюється Кабінетом Міністрів України, а також для участі в охороні громадського порядку, боротьбі зі злочинністю, а також забезпечення конвоювання засуджених та осіб, узятих під варту”.

– Статтю 9 Закону України „Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України” доповнити частиною наступного змісту:

„Внутрішні війська, виконуючи завдання, пов’язані з конвоюванням засуджених та осіб, взятих під варту, ліквідації фактів групової непокори і масових безпорядків в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, ведення розшуку осіб, які здійснили втечу з-під охорони або нагляду взаємодіють з установами та органами ДПтС України”.

– Розробити нову Інструкцію „Про порядок взаємодії внутрішніх військ МВС України з підрозділами установ та органів ДПтС України при конвоюванні засуджених та осіб взятих під варту, ліквідації фактів групової непокори і масових безпорядків в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, ведення розшуку осіб, які втекли з-під охорони або нагляду”.

6. Взаємодія органів та установ ДПтС України з судом, як правило, відбувається у формі інформаційної співпраці та проведення спільних нарад. Таким чином, усі питання, які вирішуються у взаємодії з судом щодо засуджених можна поділити на наступні категорії: дисциплінарні; зі звільнення; уточнюючі.

Суди при розгляді подань кримінально-виконавчих інспекцій для вирішення питання про скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням у разі ухилення засудженого від покладених на нього обов’язків на практиці йдуть шляхом застосування положень Кримінально-процесуального кодексу України і звичайно відмовляють у задоволенні таких подань, що призводить до можливості засудженим ухилятися від відбування реальних покарань і безкарності за порушення вимог КВК України щодо відбування покарання з випробуванням. Отже, існує реальна потреба у вирішенні даної правової проблеми шляхом внесення змін до чинного законодавства.

По-перше, необхідно доповнити ч.2. статті 166 КВК України такими словами: „Явка засудженого до суду на розгляд справи за поданням кримінально-виконавчої інспекції не є обов'язковою”;

По-друге, доповнити частину 2 статті 262 КПК України пунктом 3 наступного змісту:

„Розгляд справи за відсутності підсудного допускається лише у виняткових випадках: ...
„3) за поданням кримінально-виконавчої інспекції у справах про скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням і направлення засудженого для відбування призначеного покарання”.

7. Взаємодія органів та установ ДПтС України з підрозділами Служби безпеки України переважно відбувається в наступних напрямках: інформаційний обмін; навчання персоналу; проведення спільних антикорупційних заходів; антитерористична діяльність. Для удосконалення останнього напрямку спільної діяльності ми пропонуємо ч. 6 статті 5 Закону України „Про боротьбу з тероризмом” в частині діяльності ДПтС доповнити наступним реченням: „Керівництво органів та установ ДПтС України надає Антитерористичному центру при Службі безпеки України необхідні сили і засоби; забезпечує допуск задіяних фахівців Служби безпеки України на об'єкти ДПтС України і забезпечує їхнє ефективне використання під час проведення антитерористичних операцій. Спеціальний підрозділ ДПтС України бере участь в операціях з припинення терористичних актів на об'єктах ДКВС України”.

8. У контексті налагодження постійної взаємодії органів та установ ДПтС України з органами праці та соціального захисту населення необхідно в структурі Міністерства соціальної політики України створити структурний підрозділ з питань соціальної адаптації звільнених осіб з місць позбавлення волі. Утворення такого підрозділу у взаємодії з ДПтС України дозволить проводити послідовну спеціалізовану роботу із трудового та соціального влаштування звільнених осіб; формувати нові форми та напрямки такої роботи; удосконалювати правову базу діяльності, спрямованої на соціальну адаптацію звільнених осіб. Також необхідно продовжувати формувати систему установ соціальної адаптації; удосконалювати засади контролю над діяльністю щодо соціальної адаптації; розвивати механізми співпраці між підрозділами через проведення спільних нарад та інформаційного обміну.

Для удосконалення системи соціальної адаптації засуджених пропонуємо, по-перше, передбачити в Законі України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» норму, якою встановити обов'язок засуджених перед звільненням повідомляти відповідний персонал установ виконання покарань про місце, куди дана особа буде направлятися і обов'язок

прямувати до вказаного місця для реєстрації і постановки на облік в ОВС та органів праці та соціального захисту населення і протягом одного року дотримуватися реєстраційно-облікових правил; по-друге, розробити відповідну процедуру і внести зміни до Порядку взаємодії органів і установ виконання покарань, територіальних органів внутрішніх справ, органів праці та соціального захисту населення, центрів зайнятості щодо надання особам, які можуть бути звільнені від відбування покарання та відбули покарання, допомоги в трудовому і побутовому влаштуванні, соціальній адаптації; по-третє, у випадку невиконання вищезазначених правил на ОВС покласти обов'язок щодо розшуку даної особи з подальшим застосуванням до неї правил адміністративного нагляду.

Відповідно передбачити в Законі України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» та Інструкції «Про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі» положення про встановлення адміністративного нагляду за особами, які звільнилися і порушили правила обліку в ОВС та органах праці та соціального захисту населення.

9. Для удосконалення діяльності щодо залучення неурядових інституцій до функціонування установ та органів ДПтС України, а також захисту прав та законних інтересів засуджених у кожній області необхідно запровадити практику функціонування інституту уповноважених у справах засуджених, які не будуть знаходитись у будь-яких субординаційних відносинах з керівництвом ДКВС України. Для ефективного функціонування цього інституту необхідно створити відповідну правову основу, зокрема, поряд зі змінами на законодавчому рівні (необхідно внести доповнення до Кримінально-виконавчого, Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів) необхідно сформувати відповідну правову базу на регіональному рівні. Таким чином, запровадження нової форми участі громадських інституцій – уповноважених з прав засуджених при обласних радах дозволить повною мірою забезпечувати реалізацію прав засуджених та координувати діяльність із залучення неурядових організацій до співпраці з установами та органами ДПтС України.

10. Для комплексного удосконалення організаційного та правового забезпечення засад управління та взаємодії установ та органів ДПтС України з публічними інституціями, необхідно розробити Стратегію та Концепцію діяльності ДКВС України, в яких визначити пріоритети відкритості служби для публічного моніторингу, забезпечення прав, свобод та законних інтересів засуджених, переходу від кримінально-виконавчого стилю до пенітенціарного управління на всіх рівнях. Передбачити в Плані реалізації означених документів комплекс заходів, спрямованих на більш широке залучення до співпраці публічних інституцій з метою підвищення ефективності функціонування ДПтС України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Гречанюк С.К. Взаємодія Державної кримінально-виконавчої служби України з публічними інституціями: [монографія] / С.К. Гречанюк. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. – 400 с.

2. Зливко С.В., Гречанюк С.К., Мулявка Д.Г. Функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах: [монографія] – Чернігів: РВВ Чернігівського юридичного коледжу ДДУПВП, 2011. – 161с. (Розділ 2)

Статті у виданнях, що визначені ВАК України як фахові з юридичних наук

1. Гречанюк С.К. Формування системи вимог до недержавних організацій як суб'єктів взаємодії з кримінально-виконавчими установами / С.К. Гречанюк, В.Ф. Усенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2007 - №3 – С.250-255

2. Гречанюк С.К. Окремі питання організації процедури застосування до засуджених умовно-дострокового звільнення / С.К. Гречанюк // Університетські наукові записки (Часопис Хмельницького університету управління та права) – 2008 - № 4 (28) – С.245-251

3. Гречанюк С.К. Окремі проблеми застосування адміністративного примусу в діяльності установ по виконанню покарання у виді довічного позбавлення волі / С.К. Гречанюк // Підприємництво, господарство і право – 2009. - №2 – С.6-9

4. Гречанюк С.К. Сущность управленческих технологий в правоохранительной сфере / С.К. Гречанюк // Підприємництво, господарство і право – 2009. - №3 – С.35-39

5. Гречанюк С.К. Правові та організаційні аспекти взаємодії кримінально-виконавчих установ з державними інституціями / С.К. Гречанюк, В.Ф. Усенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2009 - №2 (45) – С.233-239

6. Гречанюк С.К. Теоретические аспекты организации и управления деятельностью персонала уголовно-исполнительных учреждений / С.К. Гречанюк // Підприємництво, господарство і право – 2009. - №10 – С.3-7

7. Гречанюк С.К. Генезис поняття «взаємодія» в теорії управління правоохоронними органами / С.К. Гречанюк // Південноукраїнський правничий часопис (Науковий журнал) – 2009 - №1(т) – С.47-53

8. Гречанюк С.К. Основні методи реалізації управлінської діяльності начальника територіального органу Державної кримінально-виконавчої служби України / С.К. Гречанюк // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 47. – К.: Ін.-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С.228-232

9. Гречанюк С.К. Планування як одна з функцій управління установами та органами Державної кримінально-виконавчої служби України / С.К. Гречанюк // Юридична Україна – 2010. - №6 – С.32-37

10. Гречанюк С.К. Взаємодія підприємств установ виконання покарань з різними інституціями у питаннях їх господарської діяльності / С.К. Гречанюк // Економіка та право. Науковий журнал – 2010 - №1(26) – С.106-109

11. Гречанюк С.К. Взаємодія установ виконання покарань зі спеціальними державними інституціями по влаштуванню звільнених осіб (організаційно-правові аспекти) / С.К. Гречанюк // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 48. – К.: Ін.-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С.248-253

12. Гречанюк С.К. Деякі питання організації тюремної системи Великобританії / С.К. Гречанюк // Підприємництво, господарство і право – 2010 - №7 – С.155-159

13. Гречанюк С.К. Організація взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з засобами масової інформації (окремі питання теорії та практики) / С.К. Гречанюк // Вісник Академії адвокатури України - 2010 - №1 (17) - С.37-42

14. Гречанюк С.К. Об'єкт управління в органах та установах Державної кримінально-виконавчої служби України / С.К. Гречанюк // Підприємництво, господарство і право – 2010. - №9. – С.111-114

15. Гречанюк С.К. Внутрішньоструктурна взаємодія в установах Державної кримінально-виконавчої служби України (теоретичні, управлінські та правові аспекти) / С.К. Гречанюк // Вісник Академії управління МВС. Науковий журнал - 2010. - №.4 (16) – С.21-26

16. Гречанюк С.К. Поняття, ознаки й особливості взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з державними й неурядовими інституціями / С.К. Гречанюк // Наука і правоохорона - 2010. - № 3 – С.144-148

17. Гречанюк С.К. Проблеми правового забезпечення взаємодії установ Державної кримінально-виконавчої служби України з підрозділами державної виконавчої служби

України у питаннях реалізації окремих судових рішень / С.К. Гречанюк // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 241-244 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10gckocr.pdf>

18. Гречанюк С.К. Фактори, які впливають на організацію внутрішньої взаємодії структурних підрозділів установ виконання покарань / С.К. Гречанюк, Д.Г.Мулявка // Наука і правоохорона - 2010. - № 4 – С.259-265.

19. Гречанюк С.К. Форми взаємодії органів та установ державної кримінально-виконавчої служби України з державними та неурядовими інституціями / С.К. Гречанюк // Центральноукраїнський правничий часопис – 2011 - №1 – С.144-150

20. Гречанюк С. К. Державна кримінально-виконавча служба України як суб'єкт інформаційної діяльності та взаємодії зі засобами масової інформації / С.К. Гречанюк // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 227-230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11gckzmi.pdf>

21. Гречанюк С.К. Взаємодія Державної кримінально-виконавчої служби України з органами державної влади та місцевого самоврядування / С.К. Гречанюк // Митна справа – 2011 - №2(74) (частина 2) – С.200-203

22. Гречанюк С.К. Удосконалення правового забезпечення взаємодії установ та органів Державної кримінально-виконавчої служби України з судами / С.К. Гречанюк // Наука і правоохорона - 2011. - № 1 – С. 98-102

23. Гречанюк С.К. Організація взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з неурядовими інституціями // С.К. Гречанюк // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 51. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. – С.495-500

24. Гречанюк С. К. Організація взаємодії органів та установ виконання покарань з органами внутрішніх справ / С.К. Гречанюк // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2011 - №1 – С.251-256

25. Гречанюк С. К. Адміністративна діяльність та окремі аспекти управління в установах та органах Державної кримінально-виконавчої служби України / С.К. Гречанюк // Право та управління – 2011 - №1 – С.88-94

Статті, тези доповідей, інші публікації, які додатково висвітлюють зміст дисертації:

1. Гречанюк С.К. Проблеми взаємодії персоналу кримінально-виконавчих установ з органами внутрішніх справ // Проблеми запобігання злочинності в органах та установах

виконання покарань: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції – Чернігів, 2007 – С.30-34

2. Гречанюк С.К. Организация и правовые основы функционирования исправительных учреждений при чрезвычайных ситуациях природного и техногенного характера // Историко-правовые и социально-экономические аспекты развития общества: Тезисы докладов VI межвузовской научно-практической конференции. - Чернигов: Украинско-Российский институт (филиал) МГОУ в г. Чернигове, 2007. – С.122-124

3. Гречанюк С.К. Імплементация міжнародних стандартів щодо кадрового забезпечення пенітенціарних установ у національне законодавство України // Гуманізація кримінальних покарань, як складова процесу євроінтеграції України (Чернігів, 20 червня 2007 р.). - Чернігів, 2007. - С.20-23

4. Посібник для спостережних комісій України / Галай А.О., Гречанюк С.К. та ін. – М.: PRI, 2007. – 196с.

5. Гречанюк С.К. Класифікація заходів адміністративного примусу в діяльності органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України // Актуальні питання юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль, 2008 – С.40-42

6. Гречанюк С.К. Організаційно-правові аспекти громадського контролю за процедурами застосування до засуджених умовно-дострокового звільнення та заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання – Чернігів: MehDi, 2008. - 60с.

7. Гречанюк С.К. Адміністративна діяльність у пенітенціарній службі Польщі // Историко-правовые и социально-экономические аспекты развития общества: VIII межвузовская научно-практическая конференция (г. Чернигов, 15 апреля 2009 года): Материалы докладов и выступлений. - Чернигов: Украинско-Российский институт (филиал) МГОУ в г. Чернигове, 2009. – С.23-24

8. Гречанюк С.К. Сикал М.М. Деякі аспекти прокурорського нагляду за діяльністю виправних центрів // Актуальні питання підвищення ролі громадськості в процесі виправлення та ресоціалізації осіб, які відбувають покарання в органах та установах Державної кримінально-виконавчої служби Україна: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції (Чернігів, 15 квітня 2008 р.). - Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Державного департаменту України з питань виконання покарань, 2008. –С. 15-19

9. Гречанюк С.К. Теоретичні аспекти визначення мети адміністративної діяльності органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України // Захист прав людини

як основа гуманізації суспільства [Текст]: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 10 квітня 2009 р.). - Чернігів: Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2009. – С.41-44

10. Гречанюк С.К. Методологічні засади пенітенціарної діяльності держави / С.К. Гречанюк // Формування стратегії регіонального розвитку в умовах глобальної економічної кризи. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції – Чернігів: ЧІ МАУП, 2009. – с.64-69

11. Гречанюк С.К. Взаємодія установ виконання покарань з державними органами та неурядовими організаціями - Чернігів: MehDi, 2009. - 160с.

12. Гречанюк С.К. Теоретичні аспекти взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з неурядовими інституціями / С.К. Гречанюк // Проблеми правотворчості очима науковців: матеріали міжнародної Інтернет-конференції (Частина 1) – Тернопіль, 2010 – 54-55

13. Гречанюк С.К. Взаємодія територіальних органів управління ДКВС України з установами виконання покарань, слідчими ізоляторами та підрозділами КВІ, які знаходяться під їх юрисдикцією / С.К. Гречанюк // Збірка тез доповідей IV Міжрегіональної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку сучасного українського права: теоретичні та практичні проблеми» (01-03 вересня 2010р. м. Запоріжжя) - Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Озима», 2010 – С.9-10

14. Гречанюк С.К. Теорія взаємодії в правоохоронних органах як складова теорії управління та навчальна дисципліна / С.К. Гречанюк // Адміністративне право в сучасному вимірі: Матеріали IV науково-практичного семінару Київського національного університету внутрішніх справ (14 травня 2010 р., м.Київ) – К.: ФОП Ліпкан О.С., 2010 – С.120-122

15. Гречанюк С.К. Особливості організації взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з державними та неурядовими інституціями / С.К. Гречанюк // Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2010р., м.Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ – Суми: ФОП Ляпощенко Л.Г., 2010. – С.468-470

16. Гречанюк С.К. Принципи взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з державними та неурядовими інституціями / С.К. Гречанюк // Сучасне та майбутнє в тенденціях підготовки студентів ВНЗ [Текст]: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м.Чернігів, 3 червня 2010р.). – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2010. – С.3- 7

17. Гречанюк С.К. Порядок взаємодії органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з підрозділами Державної податкової служби України / С.К. Гречанюк // Напрямки удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 листопада 2010 року / Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права. – К.: Алерта, 2010. – С.110-114

18. Гречанюк С.К. Концептуальные аспекты взаимодействия правоохранительных органов / С.К. Гречанюк // Probleme actuale de prevenire ei combatere a criminalității / Acad. “Etefan cel Mare” a MAI al Rep. Moldova ; col. red. : Simion Carp (red.-eef), Gheorghe Costachi, Gheorghe Gladchi [et al.]. – Ch. : Acad. “Etefan cel Mare” a MAI al Rep. Moldova, 2010. – p.62 – 70

19. Гречанюк С.К. Діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України: адміністративно-правовий аспект: [Навч. посіб] (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-11810.1 від 22.12.2010)) / Ред. колегія: В.П. Петков (голова) та ін. – К. : КНТ, 2011. – 648 с. (С.351-373)

АНОТАЦІЇ

Гречанюк С.К. Теорія та практика взаємодії органів та установ Державної пенітенціарної служби України з державними та неурядовими інституціями – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес: фінансове право; інформаційне право. – Національний університет державної податкової служби України. – Ірпінь, 2011.

Дисертація присвячена розробці теоретичних адміністративно-правових засад і практичних механізмів організації взаємодії установ та органів Державної пенітенціарної служби України з державними і неурядовими інституціями, формуванню на цій основі науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій теоретико-методологічного, організаційно-правового й управлінського характеру, спрямованих на підвищення ефективності взаємодії. У роботі концептуально узагальнені і систематизовані положення управлінської та правової науки, теорії та підходи науковців які відображають сутність та закономірності взаємодії в діяльності правоохоронних органів та екстрапольовані на діяльність органів та установ Державної пенітенціарної служби України, що дозволило сформулювати поняття, розкрити її ознаки, особливості, принципи, стадії, форми та види їх взаємодії з публічними інституціями. Автором запропонований комплекс заходів правового та організаційного характеру, спрямованого на удосконалення взаємодії органів та установ Державної пенітенціарної служби України з державними та неурядовими інституціями.

Ключові слова: правоохоронні органи, взаємодія органів та установ Державної пенітенціарної служби України з державними та неурядовими інституціями, Державна

кримінально-виконавча служба України, управління в установах та органах виконання покарань, організаційні технології, форми взаємодії, принципи взаємодії, стадії взаємодії, види взаємодії.

Гречанюк С.К. Теория и практика взаимодействия органов и учреждений Государственной пенитенциарной службы Украины с государственными и неправительственными институтами - Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени доктора юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс: финансовое право; информационное право. – Национальный университет государственной налоговой службы Украины. – Ирпень, 2010.

Диссертация посвящена разработке теоретических административно-правовых основ и практических механизмов организации взаимодействия учреждений и органов Государственной пенитенциарной службы Украины с государственными и неправительственными институтами, формированию на этой основе научно-обоснованных предложений и рекомендаций теоретико-методологического, организационно-правового и управленческого характера, направленных на повышение эффективности взаимодействия.

В диссертации исследуются вопросы организации взаимодействия правоохранительных органов, приводится определение теории взаимодействия как отраслевого института теории управления правоохранительными органами. Взаимодействие также рассматривается как организационная технология. Автором комплексно исследованы управленческие аспекты деятельности учреждений и органов Государственной пенитенциарной службы Украины, а также вопросы нормативно-правового регулирования организации взаимодействия.

Автор определяет взаимодействие как организованную в соответствии с требованиями действующего законодательства согласованную по целям, местом и временем совместную деятельность органов и учреждений Государственной пенитенциарной службы Украины с публичными институтами, которая направлена на достижение целей и заданий взаимодействующих субъектов, при этом объединительной приоритетной целью является осуществление единой государственной политики в сфере исполнения уголовных наказаний. Кроме этого, анализируются особенности взаимодействия, акцентируется внимание на основополагающих вопросах организации совместной деятельности: управленческой деятельности, стадиях, принципах, формах, видах.

На основе исследования нормативно-правовой базы и научных источников, практики деятельности различных категорий правоохранительных органов в диссертации рассматриваются организационные аспекты взаимодействия органов и учреждений Государственной пенитенциарной службы Украины с различными категориями правоохранительных органов. В работе исследуется взаимодействие органов и учреждений Государственной пенитенциарной службы Украины между собой, а также организационные аспекты взаимодействия структурных подразделений учреждений исполнения наказаний. Указываются проблемы, а также пути совершенствования правовой основы совместной деятельности.

В диссертации также исследуются вопросы взаимодействия с органами государственной власти, органами местного самоуправления, неправительственными организациями,

средствами массовой информации. В частности, вносятся предложения по совершенствованию правовых и организационных аспектов совместной деятельности обозначенных субъектов.

Ключевые слова: правоохранительные органы, взаимодействие органов и учреждений Государственной пенитенциарной службы Украины с государственными и неправительственными институциями, Государственная уголовно-исполнительная служба Украины, управления в учреждениях и органах исполнения наказаний, организационные технологии, формы взаимодействия, принципы взаимодействия, стадии взаимодействия, виды взаимодействия.

Grechanyuk S.K. The Theory and practice of interaction of organs and establishments of Government penitentiary service of Ukraine with state and ungovernmental institutes - Manuscript.

The dissertation for obtaining a scientific degree of doctor of juridical sciences on a specialty 12.00.07 - administrative law and process; the financial law; the information law. National university of state tax service of Ukraine. - Irpin, 2011.

Dissertation is devoted to development of theoretical administrative-legal bases and practical mechanisms of organization of interaction of establishments and organs of Government penitentiary service of Ukraine with state and ungovernmental institutes, to forming on this basis of scientifically-reasonable suggestions recommendations of conceptual, organizationally legal and administrative character, sent to the increase of efficiency of interaction. In-process the conceptually generalized and systematized positions of administrative and legal science, theory and approaches of research workers which represent essence and conformities to law of interaction in activity of law enforcement authorities and extrapolated on activity of organs and establishments of Government penitentiary service of Ukraine, that allowed to formulate a concept, features, principles, stages, forms and types of their interaction with public institutes. Author the offered complex of measures of legal and organizational character, sent to the improvement of interaction of organs and establishments of Government penitentiary service of Ukraine with state and ungovernmental institutes.

Keywords: law enforcement authorities, interaction of organs and establishments of Government penitentiary service of Ukraine with state and ungovernmental institutes, Government criminally-executive service of Ukraine, management in establishments and organs of executions of punishments, organizational technologies, forms of interaction, principles of interaction, stage of interaction, types of interaction.

Підписано до друку 08.09.2011 року. Формат 60x84/16

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк.арк. 1,9. Тираж 100 прим.

Зам. № 615

Видруковано в Національному університеті
державної податкової служби України.

08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. К. Маркса, 31